

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2023/088 van:

de heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend op de afdeling Verbinding 1C, onderdeel van De Woenselse Poort, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 22 september 2023 een klaagschrift, gedateerd op dezelfde datum, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

Klager heeft zich bij het formuleren van zijn klaagschrift en bij de mondelinge behandeling van de klacht laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon.

De klachtencommissie ontving op 13 oktober 2023 een verweerschrift, gedateerd op 12 oktober 2023, van mevrouw XXXX, vervangend regiebehandelaar van de afdeling Verbinding 1C, hierna te noemen verweerster, in reactie op de klacht van klager. Verweerster heeft zich bij het formuleren van het verweerschrift laten bijstaan door mevrouw XXXX, juriste verbonden aan De Woenselse Poort.

De mondelinge behandeling van de klacht vond op verzoek van klager en zijn patiëntenvertrouwenspersoon plaats op 19 oktober 2023. Klager verbleef op dat moment gesepareerd. Het lid-psychiater van de klachtencommissie heeft via beeldbellen deelgenomen aan het horen van verweerster. Tijdens de mondelinge behandeling heeft verweerster zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, juriste. Na het horen van verweerster is klager eveneens gehoord op de locatie waar hij op dat moment verbleef door de voorzitter en één lid van de klachtencommissie in aanwezigheid van de secretaris.

Door een miscommunicatie is in eerste instantie geen verweer gevoerd ten aanzien van de klacht over de medicatie. Verweerster is ter zitting verzocht alsnog schriftelijk op deze klacht te reageren. Daar de behandeling van deze klacht meer tijd in beslag zou nemen, heeft de klachtencommissie besloten een aparte beslissing te nemen over de klacht over medicatie.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- a) de toediening van medicatie;
- b) beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten;
- c) de beperking van bewegingsvrijheid buiten De Woenselse Poort;

Zoals benoemd neemt de klachtencommissie in een afzonderlijke beslissing een oordeel over de klacht onder a.

3. Standpunt van klager m.b.t. de klachten b) en c)

Beperking bewegingsvrijheid: Klager mag niet buiten De Woenselse Poort komen en mag daardoor niet met mensen praten die op andere groepen zitten, waaronder Catamaran en OPSY. Klager wil

graag in staat worden gesteld om met zijn vrienden af te spreken. Ook de vriendin van klager, die op de afdeling Catamaran verblijft, zou klager graag willen zien en spreken.

Beperking eigen leven in te richten: klager heeft overdag maar twee uur toegang tot de PlayStation. Televisie mag klager tot 22:00 uur kijken, tenzij er een voetbalwedstrijd op is; dan mag klager die afkijken. Klager wil de hele dag en nacht televisie kunnen kijken. Ook wil klager snel zijn laptop de hele nacht kunnen gebruiken. Hij moet nu 's avonds zijn laptop inleveren. Klager wil een nieuwe telefoon kopen. Deze wil klager gewoon kunnen gebruiken, zonder beperkingen.

Klager krijgt iedere week een programma op papier uitgereikt waarop staat wat hij mag doen en wanneer dit mag. Hij krijgt zoveel papieren dat hij niet gemotiveerd is om de stukken te lezen. De instelling spreekt over afspraken, maar deze worden aan klager opgedrongen en hij is het niet met de afspraken eens.

Klager verzoekt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren.

4. Standpunt van verweerster

Het verbaast verweerster dat klager een klacht heeft ingediend. Tot het moment van indienen van de klacht, werkte klager vrijwillig mee. Hierdoor zag verweerster geen beperkingen in de zin van de Wvvgz. En dus ook geen formaliteiten die in acht moesten worden genomen. Na het indienen van de klacht is alsnog een Wvvgz-brief uitgereikt. Hierbij is voldaan aan de formele Wvvgz-criteria.

Voorheen is klager in opname geweest op de Catamaran en OPSY, waar hij meerdere keren (lang) gesepareerd werd na verbale en fysieke agressie. Klager deed suïcidale uitspraken en hij kan zichzelf beschadigen.

De opname op de Verbinding 1C werd vanuit de separeer gestart. Er werd getracht om stappen te zetten naar een open kamerprogramma op de afdeling. Dit ging afwisselend goed en slecht. Voor klager is een individueel programma opgesteld met contactmomenten en groepsmomenten. Daarbij werd ook gezocht naar alternatieven om de overprikkeling te voorkomen, bijvoorbeeld inzet van de prikkelarme kamer.

Op 13 september jl. vond er een gesprek plaats met de klachtenfunctionaris van GGzE. Er is gesproken over de uitbreiding van het programma, waaronder het in eigen beheer hebben van de afstandsbediening en de PlayStation. Besproken werd om dit stapsgewijs op te bouwen. In het verleden werd namelijk waargenomen dat volledige beschikking tot deze spullen ontregeling en overprikkeling met zich kon brengen. Hier was klager het mee eens, aldus verweerster.

Vanaf 14 september jl. werd een PlayStation-moment ingepland in het programma en kreeg klager de afstandsbediening in eigen beheer tot 22:00 uur. De eerste dagen was klager hierover goed in de samenwerking en verliep dit correct. Op 16 september jl. ging het echter fout. Klager heeft een klok stuk gemaakt en nam een dreigende houding aan op zijn kamer. Vervolgens deed klager ook psychotische uitspraken. Uiteindelijk werd klager weer gesepareerd die avond, omdat de situatie als onveilig werd ingeschat voor klager zelf en zijn omgeving. Het vermoeden bestaat dat dit gedrag voortkomt uit de spanning en overprikkeling die de bekeken voetbalwedstrijd met zich brachten voor klager.

Na enkele dagen werd klager gedesepareerd. Opnieuw werd gekeken hoe de vrijheden kunnen worden opgebouwd. Uiteindelijk werden er aanvullende tijdsafspraken gemaakt over de

afstandsbediening ter voorkoming van overprikkeling en fysieke/verbale agressie. Vooral nog heeft klager zich hier steeds aan gehouden. Hij was in de samenwerking met betrekking tot deze afspraken waardoor er sprake leek te zijn van overeenstemming. Gezien klager alsnog een klacht heeft ingediend, kan er niet langer gesproken worden van gehele overeenstemming over de afspraken omtrent afstandsbediening en PlayStation. Hiervoor werd daarom alsnog een formulier voor verplichte zorg aangemaakt op 9 oktober 2023.

Met betrekking tot het opnemen van verlof. Klager verblijft momenteel op een gesloten afdeling. Daarbij is er vooral nog ook sprake van een open kamerprogramma waarbij hij 2-persoonsbegeleiding krijgt. Dit omdat klager onvoorspelbaar kan zijn wanneer de spanning oploopt of wanneer hij begrensd wordt/een "nee" te horen krijgt. Het aannemen van aansturing in de binnentuin loopt moeizaam waardoor deze ook begeleid vormgegeven moeten worden. Op afgesproken momenten zijn er groepsmomenten alsook begeleide binnentuinmomenten. Deze worden steeds aangeboden aan klager maar hijzelf wenst deze niet altijd op te nemen. Op andere momenten vraagt hij zelf op correcte manier naar deze momenten. Om op verlof te kunnen gaan, moet er voldaan worden aan de verlofvoorwaarden alsook dient verlof veilig en verantwoord vormgegeven worden. Gezien de binnentuinmomenten begeleid worden en niet steeds goed verlopen is begeleid verlof nu nog niet mogelijk. De binnentuinmomenten dienen eerst goed te verlopen en hierbij is het aannemen van aansturing en begrenzing van begeleiding noodzakelijk. Daar klager momenteel nog onvoldoende in de samenwerking is, kan er volgens verweerster nog geen verlof opgestart worden. Omdat klager zelf geen uitbreidingen vraagt voor zijn kamerprogramma, maar deze steeds door behandelend team gedaan werden en hij deze volgt, speelde het idee van overeenstemming. Opnieuw blijkt dit niet geheel te kloppen gezien klager hierover alsnog een klacht heeft ingediend. Dit werd daarom ook meegenomen in het formulier van verplichte zorg van 9 oktober 2023.

Verweerster is van mening dat zij gelet op de proportionaliteit, subsidiariteit, veiligheid en doelmatigheid, correct handelt alsook is de klager nog steeds in de samenwerking met het behandelend team.

Verweerster verzoekt de klachtencommissie om de klacht, gelet op bovenstaande, ongegrond te verklaren.

5. Bevoegdheid van de klachtencommissie

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat voor het verlenen van verplichte zorg aan klager een zorgmachtiging ten grondslag ligt, gegeven door de Rechtbank Oost-Brabant, die van 10 juli 2023 tot en met 10 januari 2024 geldt.

Klager klaagt over de beslissing op grond van artikel 8:9 Wvvgz om hem verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie, beperking van de bewegingsvrijheid en beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten.

Op grond van artikel 10:3 onder f van de Wvvgz kan klager over een beslissing over de uitvoering van verplichte zorg een klacht indienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie is bevoegd om de klacht van klager te beoordelen.

6. De beoordeling van de klacht

De klachtencommissie overweegt dat het zelfbeschikkingsrecht het uitgangspunt is binnen het gezondheidsrecht. Iedere patiënt mag in beginsel bepalen of hij een (be)handeling wel of niet wil ondergaan. Uitzonderingen op dit zelfbeschikkingsrecht zijn mogelijk, maar moeten bij wet zijn geregeld en conform de wet worden uitgevoerd.

Op het voornemen om verplichte zorg toe te passen is de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (hierna: Wvggz) van toepassing.

Voorop staat dat de Rechtbank Oost-Brabant op 10 juli 2023 een zorgmachtiging heeft afgegeven ten aanzien van klager, voor de duur van zes maanden, derhalve tot 10 januari 2024. In deze zorgmachtiging is, voor zover hier relevant, bepaald dat de volgende maatregelen bij wijze van verplichte zorg kunnen worden toegepast:

- het toedienen van medicatie;
- het beperken van de bewegingsvrijheid;
- het insluiten;
- het aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat klager iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen (en een Playstation).

Omdat verplichte zorg een ingrijpende inbreuk is op het zelfbeschikkingsrecht van een patiënt, dienen zowel procedurele als materiele waarborgen in acht te worden genomen alvorens te kunnen overgaan tot het verlenen van verplichte zorg. De procedurele eisen zijn vastgelegd in artikel 8.9 Wvggz.

- *Ten aanzien van de klacht over beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten:*

Op basis van de stukken en het behandelde ter zitting, is gebleken dat verweerster heeft geprobeerd om in samenwerking met klager tot afspraken te komen over het gebruik van de Playstation en de televisie van klager. Afhankelijk van het psychische toestandsbeeld mag klager korter of langer televisie kijken en gebruik maken van het Playstation. Dat door verweerster eerst wordt geprobeerd om de behandeling voort te zetten op basis van overeenstemming en samenwerking, is als zodanig juist.

Door indiening van de onderhavige klacht, toonde klager duidelijk verzet tegen deze beperkingen. De klacht van klager dateert van 22 september 2023. Verweerster besloot vervolgens op 9 oktober 2023 om de beperkingen in de vorm van verplichte zorg op te leggen. Eerst op 9 oktober 2023 wordt het de aanzegging tot verplichte zorg in de zin van art. 8.9. Wvggz aan klager uitgereikt.

De klachtencommissie constateert dat verweerster ruim twee weken na indiening van de klacht is overgegaan de aanzegging van verplichte zorg. Dit acht de klachtencommissie een lange periode, terwijl verweerster desgevraagd geen in de ogen van de commissie gerechtvaardigde redenen heeft aangevoerd waarom zo een lange periode nodig was om over te gaan tot de aanzegging van verplichte zorg. Daar komt bij dat blijkens de voortgangrapportage en de toelichting van klager, er meerdere discussies plaatsvonden tussen klager en verweerster over dit onderwerp. Weliswaar heeft klager niet met zoveel woorden aangegeven dat hij in verzet is tegen het beleid van verweerster, maar uit het gegeven dat er constant discussie wordt gevoerd over en vraagtekens worden gezet bij

het beleid van verweerster, leidt de klachtencommissie af dat er wel degelijk sprake was van verzet aan de zijde van klager.

Verweerster heeft het verzet van klager te laat als zodanig aangemerkt en als gevolg daarvan is zij te laat overgegaan tot het aanzeggen van verplichte zorg als bedoeld in art. 8.9. Wvvgz. Indien verweerster tijdig was overgegaan tot een correcte aanzegging, dan kon klager bijvoorbeeld eerder worden gewezen op de klachtwaardigheid van de ingezette verplichte zorg.

Gelet op het verzet van klager en het uitblijven van een (tijdige) aanzegging tot verplichte zorg in de zin van art. 8.9. Wvvgz, is de klachtencommissie van oordeel dat de klacht van klager formeel **gegrond** is.

Ten aanzien van de materiële vereisten van de aangezegde verplichte zorg, te weten doelmatigheid, noodzakelijkheid en de proportionaliteit, ziet de klachtencommissie geen redenen om de klacht van klager gegrond te verklaren. Duidelijk is geworden dat de beperkte toegang tot de Playstation en televisie noodzakelijk en aangewezen is om spanning en overprikkeling bij klager – met alle gevolgen van dien – te voorkomen.

- *Ten aanzien van de klacht over de beperking van bewegingsvrijheid:*

Klager klaagt over de beslissing om aan hem verplichte zorg te verlenen in de vorm van het beperken van zijn recht op bewegingsvrijheid. Ook op dit punt constateert dat de klachtencommissie, dat klager hierover op 22 september 2023 een klacht indient en zich dus verzet tegen de door verweerster gehanteerde beperkingen van de bewegingsvrijheid van klager. Eerst op 9 oktober 2023 volgt een formele aanzegging tot verplichte zorg in de vorm van een beperking van de bewegingsvrijheid als bedoeld in art 8.9 Wvvgz. Hoe deze beperking exact wordt vormgegeven, blijkt overigens niet uit de aanzegging. Wel valt uit de voortgangsrapportage op te maken dat klager op dit onderdeel eerder zijn ongenoegen uit over zijn bewegingsvrijheid. Zo zet klager herhaaldelijk zijn voet tussen de deur en meent hij dat hij als een klein kind wordt behandeld. De klachtencommissie is derhalve van oordeel dat verweerster het handelen en de gedragingen van klager als verzet had moeten opvatten en om die reden eerder de verplichte zorg in de vorm van een beperking in de bewegingsvrijheid had moeten aanzeggen middels het daartoe bestemde formulier. De klacht van klager op dit onderdeel is formeel dan ook **gegrond**.

Ten aanzien van de materiële vereisten van de aangezegde verplichte zorg, te weten doelmatigheid, noodzakelijkheid en de proportionaliteit, ziet de klachtencommissie geen redenen om de klacht van klager gegrond te verklaren. Gebleken is dat eerdere (begeleide) omgangsmomenten in de binnentuin niet goed zijn verlopen en deze de spanning bij klager deden oplopen. Door deze momenten stapsgewijs op te bouwen en hierin maatwerk te leveren is voldaan aan de hierboven genoemde materiële vereisten van verplichte zorg.

7. Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klacht over:

- de beperking van bewegingsvrijheid buiten De Woenselse Poort, gedurende de periode van 22 september 2023 tot 9 oktober 2023, **GEGROND**;
- beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, gedurende de periode van 22 september 2023 tot 9 oktober 2023, **GEGROND**.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 6 november 2023 door de klachtencommissie, bestaande uit mevrouw mr. XXXX, vicevoorzitter, en de leden de heer XXXX, psychiater, en mevrouw XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.